Практыкаванні са слоўнікавымі словамі

IV клас*

Унізе.

1. Якія літары «збеглі» са слова? Злучыце іх з месцам пропуску ў слове.

[в] [у] [е]

[..]ніз[..]

2. Знайдзіце словы, якія «схаваліся» ў слоўнікавым слове, і запішыце іх.

унізе ____________________________________

3. Дапішыце антонімы да прапанаваных слоў.

Уверсе — _____________

Уверх — ______________

Верх — _______________

Дапоўніце сказы патрэбнымі словамі:

Людзі назіраюць за парадам войск. _______ ляцяць самалёты і верталёты. ________ едуць танкі і самаходныя машыны.

Выдзеліце канчаткі дзеясловаў. Вызначыце іх час, лік, асобу, тып спражэння.

4. Дапоўніце верш слоўнікавым словам:

На вясёлкавых арэлях

Адгрымела навальніца,
лёгка дыхае зямля,
і вясёлка-чараўніца
падміргнула мне здаля.

Вышынёю захварэў я,
і, нібы ў дзівосным сне,
на гары крутой арэлі
гушкаць пачалі мяне.

Ой, лячу я! Прамільгнулі
_________ рэчка, луг ды лес.
Не гукай мяне, матуля,
каб хутчэй з вясёлкі злез.

(Жанна Усцінава [1, с. 35]*)*

Знайдзіце ў вершы дзеяслоў у неазначальнай форме і падкрэсліце яго.

6. Сярод прапанаваных слоў знайдзіце і закрэсліце лішняе.

Унізе, нізка, невысока, уніз.

Выдзеліце корань у аднакаранёвых словах.

Дапоўніце загадку словам, якое падыходзіць па сэнсе.

Расце ________ галавою. [я] [з]
І нараджаецца, [я] [ш]
І памірае [л]
Вясною. [д]

(Міхась Пазнякоў [2, с. 188]*)*

Злучыце «рассыпаныя» літары, каб атрымалася слова-адгадка.

Знайдзіце ў загадцы дзеясловы, вызначыце іх час.

Да пабачэння.

1. «Рассыпаныя» літары злучыце так, каб атрымаўся выраз, якім людзі карыстаюцца пры развітанні.

д а ч э н
п
а б а н я

2. Дапоўніце кожны радок ветлівых слоў уласным прыкладам.

а) Усяго добрага, да сустрэчы, бывайце здаровы, _______________.

б) Добрай раніцы, прывітанне, добры вечар, _______________.

3. Дапоўніце сказы патрэбнымі ветлівымі словамі.

Пры развітанні мы гаворым сябрам і знаёмым «д_ _____________».

Раніцай мы вітаем адзін аднаго словамі «д_____ ____________».

Выдзеліце канчаткі дзеясловаў. Вызначыце, у якой форме часу, асобы і ліку яны ўжыты. Падкрэсліце дзеяслоў другога спражэння.

Подпіс.

1. Расшыфруйце слоўнікавае слова і запішыце яго.

2	4	3	5	1	6
о	п	д	і	п	с

Пастаўце націск у слове.

2. Дапоўніце сказы патрэбнымі словамі.

Прозвішча, напісанае ўласнаручна пад якім-небудзь тэкстам, малюнкам, карцінай для пацвярджэння свайго аўтарства або згоды з чым-небудзь, — гэта ___________.

Той, хто падпісаўся на якое-небудзь друкаванае выданне, — гэта ___________.

Паставіць подпіс для пацвярджэння, пасведчання чаго-небудзь — гэта значыць ___________.

Словы для даведкі: падпісчык, падпісаць, подпіс.

3. У радзе літар знайдзіце і абвядзіце слоўнікавыя словы.

ПОДПІСЕКУНДАХВОТНА

4. Сярод прапанаваных слоў знайдзіце і закрэсліце лішняе слова.

Подпіс, выпісаць, пісьменнік, падпіліць, пісьмо, падпісаць, падпісчык.

Абазначце корань у аднакаранёвых словах.

5. Утварыце словы па ўзоры. Выдзеліце ў іх корань.

Запісаць — *запіс,* падпісаць — ________, надпісаць — ________, перапісаць — ________.

Дапоўніце сказы патрэбнымі назоўнікамі.

---

* Малюнкі да слоўнікавых слоў змешчаны на каляровай укладцы.

а) Ты зробіш кароткі ______ у блакноце. б) Настаўніца паставіць свой ________ у дзённіку. в) У Беларусі пройдзе ________ насельніцтва. г) Вучоныя вывучаюць старажытны ________ на камені.

Знайдзіце ў сказах деясловы. Выдзеліце іх канчаткі. Вызначыце час, асобу, лік, тып спражэння дзеясловаў.

Меншы.

1. Закрэсліце літару, якая сустракаецца часцей за астатнія.

М Й Е Й Н Й Ш Й Ы

Запішыце слова, якое атрымалася. Падкрэсліце ў слове літары, якія абазначаюць цвёрдыя зычныя гукі.

2. Дапішыце антонімы да прапанаваных слоў.

Большы — ___________

Большасць — ___________

Больш — ___________

Дапоўніце сказы запісанымі словамі:

а) Сяргейка ______________ за брацiка на тры гады. б) Калі вы будзеце ўважлівымі, то зробіце ______________ памылак. в) Людзей, якія любяць зіму з моцнымі маразамі, ____________.

Выдзеліце канчаткі дзеясловаў. Вызначыце іх час, лік, асобу, тып спражэння.

3. Дапоўніце задачку на кемлівасць слоўнікавым словам і рашыце яе.

Знайдзіце ў загадцы антонімы, абвядзіце іх.

Букет з ружовых астраў большы, чым з барвовых,
ды м__________ ён памерам, чым з ліловых.
Падумаем давайце ўсе як след
І вызначым найбольшы тут букет.

(Соф'я Шах [3, с. 72])

Які букет самы вялікі? Зафарбуйце правільны адказ.

букет з ружовых астраў	букет з барвовых астраў	букет з ліловых астраў

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Вясёлка : вершы, апавяданні, казкі, п'есы, песні / уклад. М. А. Маляўка. — Мінск : Маст. літ., 2012. — 279 с., іл.
2. *Пазнякоў, М. П.* Святло дабрыні : азбука, лічэбнікі, лічылкі, вершы, скорагаворкі, каламбуры, загадкі, крылатыя выразы, казка : для дзяцей мал. і сярэд. шк. узросту / Міхась Пазнякоў ; маст. Марыся Лось. — Мінск : Звязда, 2015. — 320 с.
3. *Шах, С. М.* Вучым гаварыць і думаць : вучэб.-метад. дапаможнік для лагапедаў / С. М. Шах. — Мінск : Народная асвета, 1998. — 95 с.

***Свірыдзенка В. І.**, кандыдат педагагічных навук, дацэнт;*
***Антановіч Н. М.**, кандыдат педагагічных навук, дацэнт.*
Кафедра беларускага і рускага мовазнаўства факультэта пачатковай адукацыі БДПУ

Літаратурнае чытанне. IV клас

Метадычныя каментарыі да ўрокаў

Урок 27. Кастусь Цвірка «У кнігарні»

Задачы: фарміраваць правільнае вымаўленне спалучэння зычных гукаў пры чытанні; узбагачаць лексіку вучняў словамі верша; прадоўжыць фарміраванне ў чацвёртакласнікаў вобразных уяўленняў па праблеме захавання і развіцця беларускай мовы ў Рэспубліцы Беларусь сродкамі мастацкага слова; развіваць чытацкія ўменні характарызаваць герояў мастацкага твора на аснове іх выказванняў, вызначаць аўтарскія і выказваць уласныя адносіны да ўчынкаў і слоў герояў; вызначаць галоўную думку верша; фарміраваць інтанацыйныя ўменні выразнага чытання твора; выхоўваць па-[illegible] патрэбы гаварыць па-беларуску і

Праверка дамашняга задання.

Маўленчая размінка. Ажыццяўляецца па ўрыўку з верша Петруся Макаля «Родная мова» (с. 93). Пасля ўзорнага настаўніцкага чытання адзначаных вядомых гукаў у паэтычных радках трэба засяродзіць увагу вучняў на вымаўленні слоў са спалучэннямі літар ***тч*** і ***дч***. Для разумення фанетычных асаблівасцей беларускай мовы можна на дошцы праілюстраваць яшчэ некалькі падобных слоў з неадпаведнасцю вымаўлення і напісання: *лё**тч**ык* [чч], *спа**дч**ына* [чч], *на рэ**чц**ы* [цц], *на кла**дц**ы* [цц], *у пала**тц**ы* [цц].

Адказы на пытанні. Чаму Пятрусь Макаль называе беларускую мову матчынай? *(Таму што на гэтай мове гаварыла яго маці, якая навучыла і прывіла любоў да беларускага слова і свайму сыну.)* З чым параўнаў паэт сваё пазнанне матчынай мовы? Пра-[illegible] адпаведныя радкі. (Адказам з'яўляюцца